

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
de Catalunya

MARC PER A LA VERIFICACIÓ, EL SEGUIMENT, LA MODIFICACIÓ I L'ACREDITACIÓ DE TITULACIONS OFICIALS

Consell de Direcció, 2 de juliol de 2010

SUMARI

1. Introducció	3
2. El procés de verificació	6
3. El procés de seguiment i modificació	9
Línies d'actuació	9
Informes de seguiment.....	9
Les modificacions.....	11
4. El procés d'acreditació dels títols	13
L'avaluació externa de les titulacions. La visita als centres.....	13
L'acreditació dels títols oficials.....	14
5. Informació per a l'assegurament de la qualitat	16
Planificació i desenvolupament de la titulació.....	16
Altres indicadors de l'activitat universitària	18
Font i visibilitat de la informació i dels indicadors	19
6. Els informes d'avaluació.....	21
7. Temporalització i desenvolupament del marc.....	23

1. INTRODUCCIÓ

Amb aquest document, AQU Catalunya pretén vincular d'una manera lògica els quatre processos d'avaluació —verificació, seguiment, modificació i acreditació— que el marc legal fixa per a les titulacions oficials, a fi d'establir una coherència conceptual i una eficiència més gran en la gestió dels diferents processos avaluadors que s'hauran d'implantar —tant els interns com els externs. Així doncs, aquest marc estableix l'escenari d'actuació d'AQU Catalunya i de les universitats catalanes durant els propers anys. La concreció d'aquests processos, però, vindrà donada posteriorment amb l'elaboració de les guies i els documents metodològics corresponents.

Tot el plantejament metodològic que AQU Catalunya formula per als seus processos d'avaluació pren com a referència els estàndards i les directrius per a l'assegurament de la qualitat en l'Espai europeu d'educació superior (EEES) elaborats per ENQA i adoptats pels ministres d'Educació europeus a Bergen (2005). L'estàndard 1.1 indica que les institucions han de disposar d'una política i de procediments associats per assegurar la qualitat i el nivell dels seus programes i titulacions. Per assolir aquest objectiu, han de desenvolupar i implementar una estratègia per a la millora continuada de la qualitat.

D'acord amb l'estàndard 1.2, les institucions acadèmiques han de disposar de mecanismes formals per aprovar, avaluar i controlar periòdicament els seus programes i titulacions. L'assegurament de la qualitat dels programes i les titulacions hauria d'incloure el que segueix:

- Definició i explicitació dels resultats que s'esperen del procés d'aprenentatge (*learning outcomes*).
- Atenció detallada al disseny i el contingut del pla d'estudis i el programa.
- Necessitats específiques de diferents modalitats d'ensenyament (per exemple, a temps complet, a distància, virtual) i tipus d'educació superior (per exemple, acadèmica, vocacional, professional).
- Disponibilitat de recursos d'aprenentatge adequats.
- Procediments formals d'aprovació de programes per un organisme diferent del que ofereix el programa.
- Control del progrés i el rendiment de l'alumnat.
- Avaluació periòdica de programes (incloent-hi, en la comissió, membres externs).
- Consideració de les opinions dels ocupadors, dels representats del mercat de treball i d'altres organitzacions pertinents.
- Participació de l'alumnat en les activitats d'assegurament de la qualitat.

Com es veurà, tots aquests aspectes formen part del plantejament metodològic que AQU Catalunya fa per a l'assegurament de la qualitat de les titulacions oficials a Catalunya, i que es concreten en els quatre processos avaluadors esmentats.

Els antecedents principals dels programes de verificació, seguiment, modificació i acreditació de titulacions oficials duts a terme per AQU Catalunya són, per ordre cronològic, el Pla pilot d'adaptació de les titulacions a l'EEES (2004-2009), el Programa d'Avaluació de les Propostes de Programes Oficials de Postgrau (2005-2008), el programa AUDIT (2007-actualitat) i el Programa Experimental de Seguiment de Titulacions Oficials de Grau i Màster (2009-2010).

El **Pla pilot d'adaptació de les titulacions a l'EEES** és un programa que va impulsar l'any 2004 la Direcció General d'Universitats amb l'objectiu d'iniciar l'adequació dels estudis universitaris de les universitats catalanes als requeriments derivats del Procés de Bolonya. En dues convocatòries (2004 i 2005) es van presentar 82 titulacions de grau i 16 de màster (seguint l'esquema de 3+2 anys de durada), de les quals AQU Catalunya va avaluar el desplegament.

Per mitjà d'informes de seguiment periòdics, es van analitzar diversos aspectes de la justificació de la implantació de les titulacions, dels programes de formació (perfil de formació, objectius d'aprenentatge, criteris d'avaluació i perfil d'accés) i de la planificació operativa dels plans d'estudis (recursos, organització de l'ensenyament i mecanismes de seguiment).

El programa va finalitzar amb un procés de certificació de l'adaptació de les titulacions (2008-2009). Aquest procés anticipa una avaluació centrada en la informació pública de l'ensenyament i en el sistema d'indicadors associats al desenvolupament de la titulació.

El **Programa d'Avaluació de les Propostes de Programes Oficials de Postgrau** es va iniciar l'any 2005 amb l'objectiu d'assegurar la qualitat dels POP abans de la seva posada en funcionament. L'avaluació es va establir com a requisit per a l'autorització d'implantació dels estudis de màster, d'acord amb el que estableix el Reial decret 56/2005, de 21 de gener, i amb els criteris de programació universitària de Catalunya adoptats pel Departament d'Universitats.

Amb aquest programa es va posar en marxa, per primer cop a Catalunya, la metodologia d'avaluació *ex ante* per a titulacions, emprada posteriorment en els processos de verificació. En tres convocatòries (corresponents a la implantació de les propostes als cursos 2006-2007, 2007-2008 i 2008-2009), AQU Catalunya va avaluar la dimensió acadèmica de 474 títols de màster, posant l'enfocament en el disseny del programa de formació i del pla d'estudis, en

l'adequació del professorat i en els mecanismes de seguiment i d'assegurament de la qualitat previstos.

L'any 2007 AQU Catalunya va posar en marxa el **programa AUDIT**, en col·laboració amb ANECA i ACSUG, per promoure el desenvolupament del sistema de garantia interna de qualitat (SGIQ) de cada universitat. Les universitats catalanes s'hi han adherit progressivament en convocatòries successives, i en la convocatòria d'enguany s'haurà aconseguit la participació de totes.

Per tal de poder fer un plantejament consensuat entre universitats i Agència sobre el seguiment de les titulacions oficials a Catalunya, es va acordar la creació d'un programa experimental. Així doncs, el juliol de 2009 es va iniciar el **Programa Experimental de Seguiment de Titulacions Oficials de Grau i Màster**, amb l'objectiu de definir l'estructura i el contingut de l'informe de seguiment. Cada universitat ha fet el seu propi plantejament de seguiment, que ha estat valorat per una comissió creada expressament per a l'avaluació d'aquestes propostes. Aquesta comissió ha emès un informe per a cada universitat i el document **Directrius i recomanacions per a l'informe de seguiment de les titulacions**, que ha estat presentat i discutit amb vicerectors/ores i unitats tècniques. Fruit d'aquest debat, AQU Catalunya ha elaborat aquest document de síntesi, que vol definir el **MARC PER A LA VERIFICACIÓ, EL SEGUIMENT, LA MODIFICACIÓ I L'ACREDITACIÓ DE TITULACIONS OFICIALS** de les universitats catalanes.

El Marc ha tingut en consideració les recomanacions de la comissió de treball SATUO (seguiment i acreditació de títols universitaris oficials) on, a més del Ministeri d'Educació, participen les agències AQU Catalunya, ACSUCYL, ACSUG, ACPUA i representants dels governs autonòmics i dels rectors de les universitats espanyoles. També s'ha tingut cura que el Marc sigui compatible amb la normativa general aplicable (el Reial decret 1393/2007 modificat), amb els acords adoptats a Catalunya pel Consell Interuniversitari de Catalunya i amb la normativa pròpia de la Generalitat. No obstant això, el Marc és més ampli que qualsevol d'aquests referents legals i, en aquest sentit, els desenvolupa tot intentant evitar algunes de les contradiccions que podrien derivar-se d'una interpretació literal i no contextualitzada de la normativa vigent.

El document està pensat principalment per a les titulacions de grau i màster. Si bé els seus elements fonamentals són també aplicables als ensenyaments de doctorat, l'aplicació del Marc als estudis de doctorat requeriria una adaptació per ajustar-se a la seva singularitat, ja que hauria d'incorporar la llista d'indicadors rellevants, els que fan referència a la recerca.

2. EL PROCÉS DE VERIFICACIÓ

La posada en funcionament de l'EEES ha comportat un augment significatiu de **l'autonomia universitària, per la formulació de nous ensenyaments universitaris de grau, màster i doctorat**. La Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats (LOMLOU), posa les bases per adaptar la universitat al nou EEES. Entre d'altres, la Llei estableix una nova estructura dels ensenyaments i títols universitaris. Posteriorment, el Reial decret 1393/2007, de 29 d'octubre, estableix l'ordenament dels ensenyaments universitaris oficials. Seguint els principis de la LOMLOU, el Reial decret amplia l'autonomia universitària, ja que són les mateixes universitats les que han de crear i proposar, d'acord amb les regles establertes, els ensenyaments i títols a impartir i expedir, sense estar subjectes a l'existència d'un catàleg previ establert, com fins aleshores era obligat.

La contraprestació a aquest augment de l'autonomia universitària queda recollit en el fet que les propostes de nous ensenyaments s'han de sotmetre a un **procés d'avaluació ex ante** (anomenat **verificació**) per part d'ANECA, que emet un **informe d'avaluació vinculant** per al Consell d'Universitats (CU), que és l'òrgan responsable de l'acreditació d'aquell títol prèviament a l'autorització perquè l'implanti la Generalitat de Catalunya. A les acaballes del curs 2009-2010 el procés de verificació, molt pausat pel Reial decret 1393/2007, s'ha completat gairebé per a tots els títols de grau i màster que les universitats catalanes han volgut implantar.

La modificació imminent del Reial decret 1393/2007 permetrà a AQU Catalunya recuperar les competències de verificació de títols a partir del proper curs 2010-2011. Atès l'avançat estat del procés, tal com ja s'ha comentat, inicialment aquesta activitat estarà més centrada en la verificació de màsters i doctorats que no pas de graus.

D'acord amb el procés de verificació, cal que tota proposta programada tingui un informe positiu sobre la seva qualitat, però disposar d'un informe de qualitat positiu no garanteix automàticament la inclusió de la proposta en la programació d'ensenyaments oficials, ja que l'autorització de la impartició d'un nou títol s'ha de fer d'acord amb els criteris de programació de nous ensenyaments que determinin la seva oportunitat, la seva conveniència i la disponibilitat de fonts de finançament.

Totes les propostes de nous títols presentades a verificació han d'haver estat **aprovaes per la universitat**, d'acord amb el procediment que especifiquin els seus estatuts, però també **d'acord amb les especificacions del seu SGIQ**, que ha de facilitar que la informació inclosa a la proposta sobre programació del títol, personal acadèmic, infraestructures i indicadors pugui ser avalada amb evidències per la mateixa universitat. La concordança o discrepància entre la

proposta que faci la universitat i l'avaluació externa de la comissió d'experts posarà de manifest **el grau de maduresa i el bon funcionament del SGIQ** de la universitat o del centre.

Les propostes de nous ensenyaments que elaborin les universitats han de contenir la **informació necessària per garantir una avaluació externa** que pugui demostrar la qualitat en els continguts del pla de formació i en la seva organització. L'esforç d'explicitar la informació relativa a aquests dos aspectes —pla de formació i organització— és important, ja que anticipa la informació pública que s'ha de posar a l'abast dels estudiants. Aquestes propostes **han de contenir també la informació necessària per facilitar-ne després el seguiment**, tant el que es derivi del SGIQ de la universitat o del centre com el que farà una comissió d'experts mitjançant una visita externa. També des d'aquesta perspectiva, és essencial haver explicitat de manera correcta els continguts del pla de formació i l'organització del títol.

AQU Catalunya durà a terme la verificació dels títols oficials **d'acord amb allò que fixi la modificació del Reial decret 1393/2007**. A més, es farà una avaluació separada (avaluació complementària) dels criteris específics introduïts pel Departament d'Innovació, Universitats i Empresa (DIUE) i acordats en el Consell Interuniversitari de Catalunya, com ara la presència de la llengua anglesa en els títols de grau i les pràctiques externes en empreses. L'avaluació d'aquests aspectes es realitza als efectes de l'autorització dels títols i serà independent de l'informe de verificació.

Per a la verificació de les propostes de títols oficials que facin les universitats catalanes, AQU Catalunya constituirà **comissions de verificació per camps disciplinaris**, que estaran compostes per persones acadèmiques de prestigi reconegut, experts en l'EEES, professionals i estudiants. Les comissions podran disposar d'**informes externs** d'experts internacionals o de la resta de l'Estat. Aquests informes seran preceptius en el cas de propostes noves de graus, és a dir, per a les propostes que siguin noves en el sistema universitari català o que, tot i existir en altres universitats, s'implantin per primer cop a la universitat que les presenta.

La comissió emetrà un informe que enviarà a la universitat, i s'habilitarà un període de diàleg entre la comissió i la universitat que permeti la millora de la proposta. Un cop tingudes en consideració les al·legacions de les universitats, les comissions emetran l'informe definitiu, que s'enviarà al Consell d'Universitats, a la Direcció General d'Universitats i a les mateixes universitats.

L'**informe de verificació** podrà ser:

- favorable,
- favorable amb recomanacions de millora o
- desfavorable.

La **valoració desfavorable** d'una proposta estarà estretament relacionada amb:

- La inadequació de la proposta al marc de qualificacions establert (nombre de crèdits, adequació als descriptors de grau i màster, accés dels estudiants al programa).
- La inconsistència dels objectius de formació proposats per l'ensenyament.
- La inconsistència entre els objectius de formació i l'estructura de matèries proposada.
- El perfil dels responsables acadèmics que lideren la proposta.
- La justificació insuficient de la conveniència d'impartir la proposta formulada com a ensenyament universitari oficial.

Els informes amb **recomanacions de millora** poden estar motivats per mancances en la informació esmentada a l'apartat anterior, sempre que no suposin una limitació substancial a la qualitat del programa, o siguin deguts a una referència insuficient als elements vinculats al perfil del professorat, a les infraestructures o a la proposta d'indicadors de seguiment.

AQU Catalunya vincularà la presentació de la **informació per a la verificació** a la informació que posteriorment s'haurà d'incloure en el **Registre d'Ensenyaments Oficials**, tant el de la Generalitat de Catalunya com el del Ministeri d'Educació.

3. EL PROCÉS DE SEGUIMENT I MODIFICACIÓ

El Reial decret 1393/2007 estableix que les agències d'avaluació de la qualitat han de fer un "seguiment dels títols registrats, basant-se en la informació pública disponible, fins al moment en què s'hagin de sotmetre a l'avaluació per renovar-ne l'acreditació". Més enllà del que fixa la norma, el seguiment de les titulacions oficials ha de permetre a la universitat l'avaluació del desenvolupament dels seus títols prenent com a evidència, entre d'altres, els resultats acadèmics i la resta d'indicadors (inserció laboral, disponibilitat de recursos, satisfacció d'alumnat, professorat i ocupadors, etc.), necessaris per **fer el diagnòstic de la realitat i elaborar propostes d'accions de millora** que serveixin per corregir les desviacions observades entre el disseny del títol i el seu desenvolupament ordinari.

Així doncs, la universitat és la primera responsable del procés de **seguiment** de les seves titulacions i ha d'utilitzar els instruments previstos en el seu **SGIQ**, mentre que AQU Catalunya actua com a **agent extern de garantia** de la qualitat.

El procés de **seguiment i modificació** de les titulacions de grau i màster ha de ser una part integrant i nuclear de l'**estratègia de millora contínua** de la universitat.

Línies d'actuació

El procés de **seguiment** consta de dues línies d'actuació paral·leles però que interactuen entre si. La primera correspon a les actuacions derivades de l'**aplicació del SGIQ** de la universitat o del centre, mentre que la segona correspon a les actuacions derivades del **procés extern de garantia de la qualitat** conduït per AQU Catalunya. En aquest sentit, els informes de seguiment seran una **evidència** en les avaluacions que AQU Catalunya dugui a terme per a la **renovació de l'acreditació** de les titulacions d'un mateix centre, que **s'avaluaran conjuntament en una visita programada cada sis anys** (vegeu l'apartat 4).

Informes de seguiment

Els agents previstos en el SGIQ de cada universitat o centre analitzaran cada any totes les titulacions que imparteix la seva institució i generaran un **informe de seguiment** amb el contingut següent:

1. Un resum de la planificació de la titulació, tal com s'expressa en el conjunt de documents generats en l'etapa de **verificació**, que ha d'estar actualitzada (internament

- i públicament a través del web i d'altres mitjans) amb l'addició de totes les **modificacions** afegides amb posterioritat.
2. Els **indicadors quantitius** i la resta d'informació escrita (interna i/o pública) que reflecteixi el desenvolupament ordinari de les titulacions. Aquesta és una informació que s'ha d'anar recollint alhora que es desenvolupa la titulació i que ha de ser la mateixa que usen els agents actius en el desenvolupament de la titulació.
  3. La **valoració qualitativa** dels indicadors i de la resta d'informació que efectuïn els agents previstos en el SGIQ de la universitat o, en el cas d'una avaluació externa, una comissió d'experts.
  4. Les **propostes de millora** que es derivin de la valoració que es fa del seguiment de la titulació, incloent-hi totes les propostes de **modificació**. Es poden generar tres tipus de propostes de millora:
    - a. **Propostes de millora** que no cal incorporar a la informació pública de la titulació.
    - b. Propostes de **modificació no substancial** del títol que s'incorporaran a la informació pública de la titulació.
    - c. Propostes de **modificació substancial** del títol que s'han de sotmetre a avaluació abans de ser aplicades.

Els informes de seguiment de les titulacions oficials han de ser documents concisos, de poques pàgines, destinats a ser llegits pels membres d'una junta de centre o consell de departament, o per cadascun dels professors que intervenen en la titulació, però també adreçats als òrgans de govern de la universitat i als responsables acadèmics d'altres centres.

Es trametrà una **còpia dels informes de seguiment a AQU Catalunya**. La universitat o el centre pot optar per acompanyar els informes de seguiment d'una **autoavaluació del funcionament del SGIQ —auditories internes**. De tots els informes rebuts, AQU Catalunya, per mitjà de la **Comissió de Seguiment** corresponent, farà cada any, si escau, una **avaluació individual** en els casos següents:

- Informes de les titulacions oficials que continguin propostes de modificació substancial.
- Informes de les titulacions oficials que continguin indicadors que posin de manifest que la titulació requereix una atenció especial.
- Una mostra aleatòria dels altres informes de seguiment de les titulacions oficials, fent una atenció especial a les que presentin propostes de modificació no substancial.
- Informes de les titulacions que s'hagin de sotmetre a avaluació externa (amb visita) del seu centre.

Els informes d'avaluació que emetrà AQU Catalunya seran una **evidència** més en l'**avaluació externa dels centres** i en el procés de **renovació de l'acreditació** de les seves titulacions oficials (vegeu l'apartat 4).

Així mateix, AQU Catalunya farà públic anualment un informe per a cada universitat sobre el desenvolupament del procés de seguiment de les seves titulacions, prenent en consideració els informes que hagi emès la **Comissió de Seguiment** i les **avaluacions externes** dels centres que s'hagin dut a terme aquell any.

Les modificacions

Tal com s'ha plantejat anteriorment, les propostes de modificació dels títols

- només poden ser fruit del procés de seguiment i és imprescindible que vagin acompanyades de l'informe de seguiment;
- s'han d'entendre com un resultat natural i esperat del procés de seguiment i, per tant, han de ser fàcils de fer.

Les **modificacions que es consideren substancials**, i que per consegüent requeririen l'autorització prèvia, són les que afecten tant els aspectes de **definició administrativa** del títol:

- la denominació del títol
- la institució responsable del programa (canvi de centre/departament/institut)

com les seves **característiques acadèmiques essencials**:

- la modalitat d'impartició del programa (presencial/semipresencial/virtual)
- el nombre total de crèdits del programa
- els requisits d'accés al programa
- el perfil de formació i les competències
- l'estructura de matèries obligatòries del programa

La proposta de modificació de qualsevol d'aquests aspectes que es consideren substancials comportarà iniciar un **nou procés de verificació del títol**. Si és favorable, el **nou pla d'estudis (tal com preveu la modificació del Reial decret 1393/2007)** es publicarà al Butlletí Oficial de l'Estat (BOE). Excepte en els casos previstos de modificacions substancials, en tots els altres casos les universitats han de poder fer modificacions com a resultat del procés de seguiment de les titulacions que tinguin previst en el seu SGIQ, sense demanar-ne autorització prèvia, però subjectes a les condicions següents:

- Documentar cada modificació.

- Actualitzar i fer públic el disseny de la titulació, contingut en la documentació del procés de verificació, incorporant-hi les modificacions adoptades per acomplir el compromís d'informació pública i per tal que tots els agents implicats (alumnat, professorat i societat) en tinguin sempre una visió actualitzada.

4. EL PROCÉS D'ACREDITACIÓ DELS TÍTOLS

AQU Catalunya, en la seva condició d'**agent extern de garantia** de la qualitat, és la responsable del procés d'acreditació de les titulacions. D'acord amb el Reial decret 1393/2007, "els títols universitaris oficials s'han de sotmetre a un procediment d'avaluació cada sis anys, a comptar de la data del seu registre en el RUCT, amb la finalitat de mantenir-ne l'acreditació". Per mantenir l'acreditació, els títols han d'obtenir un informe d'acreditació positiu un cop s'hagi comprovat que el pla d'estudis corresponent s'està portant a terme d'acord amb el seu projecte inicial, mitjançant una avaluació que ha d'incloure, en tot cas, una visita externa a la institució.

L'avaluació externa de les titulacions. La visita als centres

Per tal de racionalitzar els processos i fer-los viables, AQU Catalunya proposa que **les avaluacions externes es facin simultàniament sobre totes les titulacions oficials que ofereix un centre** (grau, màster i doctorat), amb l'objectiu de:

- Integrar l'avaluació de les titulacions amb l'avaluació institucional.
- Promoure la coherència entre els títols de grau, màster i doctorat.
- Facilitar una visió de conjunt i enfortir la visió estratègica de cada centre.
- Simplificar el procés d'avaluació externa.
- Buscar economies d'escala que redueixin els costos de l'avaluació externa.

A més, els centres esdevenen el referent organitzatiu de l'avaluació externa, atès que el SGIQ constitueix l'element que vertebrava el procés d'elaboració i anàlisi dels informes de seguiment per a cadascuna de les seves titulacions.

AQU Catalunya organitzarà cada any un nombre d'**avaluacions externes** dels centres universitaris —a la ratlla de 25— per mitjà de la visita d'un **comitè d'avaluació extern (CAE)**. L'objectiu és avaluar, en un període de **sis anys**, tots els centres de les universitats catalanes. Cada avaluació de centre comportarà l'avaluació de tots els títols que s'hi imparteixen.

Els CAE podran disposar d'**experts internacionals**. La inclusió dels experts internacionals aporta un punt de referència essencial per poder contrastar el desenvolupament dels títols amb les experiències d'altres universitats d'Europa i d'arreu. Aquest plantejament requerirà que la informació rellevant per a l'avaluació externa estigui redactada en anglès.

L'avaluació dels centres es formula, doncs, sota l'esquema tradicional d'avaluació de la qualitat: avaluació interna i avaluació externa. Els **informes de seguiment** i els informes que hagi generat el **SGIQ** (i també les seves auditories internes) seran evidències imprescindibles en

l'avaluació externa. La comparació de totes dues avaluacions, una d'interna generada pel SGIQ de la universitat o del centre i una d'externa organitzada per AQU Catalunya, servirà també per emetre un **informe sobre el desplegament del SGIQ al centre** i, sota determinades condicions, podria ser aprofitada per certificar el SGIQ del centre.

L'acreditació dels títols oficials

El procés d'**acreditació** de les titulacions de grau i màster és un element singular de l'**estratègia de millora contínua** de la universitat, i es desenvolupa prenent en consideració les fonts d'informació següents:

- Els **informes de seguiment** de les titulacions que els agents previstos en el SGIQ de cada universitat hauran anat generant i lliurant a AQU Catalunya.
- Els **informes d'avaluació** que anualment pugui haver elaborat AQU Catalunya sobre els informes de seguiment esmentats.
- Els **informes d'avaluació externa** de les titulacions emesos pel comitè d'avaluació extern (CAE), que s'ha descrit a l'apartat anterior.

Les acreditacions dels títols oficials seran emeses per la **Comissió d'Acreditació** corresponent que constitueixi AQU Catalunya.

Titulacions oficials de grau i màster. Es considera que la disponibilitat de les fonts d'informació anteriors és imprescindible per assolir una acreditació positiva. Cal disposar de tots els informes de seguiment i cal tenir un informe d'avaluació externa (encara que aquest, d'acord amb el model de seguiment presentat, no s'hagi fet immediatament abans de sotmetre el títol a acreditació). Els **graus i màsters** hauran de passar el procés d'acreditació **cada sis anys** com a màxim.

Titulacions oficials de doctorat. Tot esperant la publicació del nou Reial decret sobre els estudis oficials de doctorat, es considera que la disponibilitat de les fonts d'informació anteriors és imprescindible per assolir una acreditació positiva. Cal disposar de tots els informes de seguiment i cal tenir un informe d'avaluació externa (encara que aquest, d'acord amb el model de seguiment presentat, no s'hagi fet immediatament abans de sotmetre el títol a acreditació). Els **doctorats** hauran de passar el procés d'acreditació **cada sis anys** com a màxim.

Per elaborar l'informe d'acreditació, es prendrà en consideració:

- El **desenvolupament actual de la titulació en relació amb el seu projecte** vigent, és a dir, el format pel projecte verificat més les modificacions afegides.

- Les **modificacions** no substancials que han afectat el projecte inicial i el seu efecte sobre la titulació.
- Les **accions de millora** proposades i el seu efecte sobre la titulació un cop desenvolupades.
- El **progrés temporal dels indicadors** de la titulació.

L'informe d'acreditació d'una titulació podrà:

1. Ser **positiu**.
2. Ser positiu amb **propostes de millora**.
3. Contenir propostes de **modificació no substancial**.
4. Obligar a **modificacions substancials** i, per tant, a la nova **verificació** del títol.
5. Proposar la **retirada de l'autorització** per continuar impartint el pla d'estudis.

Les propostes de millora contingudes en el segon cas no han de ser obstacle per considerar igualment que l'informe és positiu, encara que contingui propostes de millora que hauran de ser desenvolupades pels responsables acadèmics. En el tercer cas s'entén que l'acreditació no és efectiva encara, i està condicionada al fet que es facin les modificacions assenyalades, que hauran de ser avaluades de nou per AQU Catalunya dins del període temporal que s'especifiqui. En els dos darrers casos es considera que l'informe d'acreditació no és positiu i porta a la reverificació o a l'extinció del títol.

5. INFORMACIÓ PER A L'ASSEGURAMENT DE LA QUALITAT

Prenent com a referent el document *Directrius i recomanacions per a l'informe de seguiment de les titulacions*, de 30 d'abril de 2010, i des de la perspectiva de la planificació i el desenvolupament de les titulacions oficials, es proposa a continuació una reordenació dels indicadors que hi apareixien, tot complementant-los amb altres de necessaris per a un bon assegurament de la qualitat de les titulacions oficials.

Planificació i desenvolupament de la titulació

Tota la documentació generada en l'etapa de **verificació** de les titulacions es pot interpretar com la definició pública de la titulació. Tota aquesta informació és pública i ha de ser sempre vigent, raó per la qual s'ha d'adoptar una política d'actualització immediata que hi incorpori totes les **modificacions**. Ara bé, es pot distingir entre:

- la informació que s'incorpora al registre públic de la titulació, la modificació de la qual ha de ser sotmesa a revisió prèvia per AQU Catalunya, i
- la resta d'informació de la titulació sobre els objectius, els continguts, la planificació, etc., la modificació de la qual es pot fer simplement per actualització.

Per fer un seguiment acurat del desenvolupament d'una titulació, s'han de tenir en compte els indicadors que descriuen tres etapes diferenciades del procés:

- Les característiques de l'**entrada del procés**, és a dir, dels estudiants de nou ingrés i del procés d'accés a la universitat.
- Els **recursos** humans, materials i organitzatius o de planificació docent aportats per la universitat.
- Les característiques de la **sortida del procés**, és a dir, el nombre d'estudiants que acaben la titulació, el nombre d'anys que hi esmercen, la seva inserció laboral, l'opinió de tots els agents implicats, etc.

Els indicadors que caracteritzen l'**entrada del procés** es poden agrupar en dos grans conceptes:

1. Les característiques del procés d'accés a la universitat, és a dir, les places ofertes, les vies i qualificacions dels alumnes, etc., i, per als màsters, les titulacions prèvies amb les quals s'hi accedeix.

2. Les característiques personals (per exemple, dedicació a temps complet o parcial), familiars (nivell d'estudis dels pares, etc.) i socials (desplaçaments, residència, etc.) dels alumnes de nou ingrés.

Els indicadors que descriuen els **recursos humans, materials i organitzatius que la universitat aporta** i els que descriuen el **desenvolupament de la titulació** es poden agrupar sota els epígrafs següents:

1. El tipus de professorat (ordinari, lectors, ajudants, associats, etc.) que imparteix una titulació i la seva qualificació acreditada mitjançant els processos de reconeixement de mèrits docents i de recerca.
2. Les hores de classe magistral, de seminaris, de laboratori, de tutoria, etc. rebudes per l'estudiant i la grandària del grup classe en cada cas.
3. La utilització de l'aulari, els laboratoris, les biblioteques i altres recursos materials de suport a l'aprenentatge.
4. La utilització del campus virtual (volum del material compartit, nombre d'accessos, volum de descàrregues, etc.).
5. Les evidències dels mètodes d'avaluació emprats (exàmens, treballs, etc.).
6. Les pràctiques externes i la mobilitat.
7. Les activitats d'orientació per a la professió i per a la inserció laboral.
8. La satisfacció dels estudiants sobre el professorat i la titulació, i la satisfacció del professorat sobre el procés docent, fent servir els instruments específics i pertinents.

Els indicadors que caracteritzen la **sortida del procés** es poden agrupar en tres grans conceptes:

1. Els resultats acadèmics, que es poden recollir en diferents taxes (rendiment, abandonament, graduació, eficiència, etc.) que donen visions complementàries del desenvolupament de cada titulació.
2. Els resultats personals, que inclouen l'assoliment de les competències transversals i que, entre d'altres, poden ser mesurats per mitjà dels treballs finals de grau o de màster i de les valoracions *autopercebudes* de l'assoliment d'aquestes competències (enquesta d'inserció laboral).
3. La inserció laboral dels titulats, que dona indicacions sobre l'adequació entre els objectius d'aprenentatge i els requeriments professionals, i les enquestes de satisfacció dels ocupadors.

Altres indicadors de l'activitat universitària

El conjunt d'indicadors que es poden derivar dels conceptes tot just enumerats no són únicament rellevants per al seguiment de les titulacions, sinó que també serveixen per posar de manifest els trets essencials de l'**activitat docent** de la universitat. Per completar una visió de conjunt de l'activitat universitària, caldria afegir-hi els indicadors que palesen l'**activitat de recerca** de la universitat i les activitats de **tercera missió**, és a dir, la de creació de valor social i econòmic en el seu entorn social més immediat.

Els estudis de doctorat se situen a la frontera entre la missió docent i la de recerca, i el seu seguiment demanaria la inclusió a la llista anterior d'alguns ítems del catàleg d'indicadors de recerca. Igualment, determinades activitats de formació contínua o de formació al llarg de la vida (*lifelong learning*) se situen a la frontera entre la missió docent i la tercera missió, i el seu seguiment demanaria la inclusió a la llista anterior d'alguns ítems del catàleg d'indicadors de tercera missió. En el gràfic que segueix es presenta un esquema que permet visualitzar les tres missions de la universitat i com els estudis de doctorat i de formació contínua s'encavalquen entre la missió docent i, respectivament, la recerca i la tercera missió.

Font i visibilitat de la informació i dels indicadors

Com que l'objectiu del seguiment és la millora de les titulacions oficials, cal que:

- Els models de seguiment de les universitats utilitzin **tota la informació disponible**, tant aquella per a la qual s'assumeix el compromís de publicitat com tota la resta d'informació de què disposa la universitat, encara que no sigui pública o no es tingui la pretensió de fer-la pública.
- Durant les avaluacions externes s'acrediti davant de la comissió d'experts que s'ha fet **el seguiment i el control de tots els indicadors** definits en el marc del seu SGIQ, públics i no públics, i que s'han dut a terme propostes de millora per a tots.

D'altra banda, s'ha de fer atenció a la naturalesa de la informació primària que contenen, que pot ser el conjunt de dades que UNEix recull homogèniament per a tot el sistema, o bé pot ser informació que estigui només disponible de manera segregada a les aplicacions corporatives de cada universitat. Per tant, els indicadors de seguiment poden pertànyer a qualsevol de les quatre categories definides per la intersecció d'aquests dos criteris, tal com es presenta en l'esquema que segueix:

INDICADORS		VISIBILITAT	
		PÚBLICS	NO PÚBLICS
FONT	UNEix	públics + UNEix	no públics + UNEix
	UNIVERSITAT	públics + universitat	no públics + universitat

L'anàlisi de la complexitat que es posa de manifest en aquest esquema planteja quatre qüestions importants, derivades de llegir les dues files i les dues columnes de l'esquema:

1. Garantia de la informació pública. S'han d'articular mecanismes que garanteixin que la informació pública és fàcilment accessible per a totes les parts interessades (les universitats, l'estudiantat universitari, l'estudiantat de secundària, etc.). Això pot ser relativament fàcil pel que fa a la informació continguda a UNEix; però, quant a la resta d'informació que només està disponible a cada universitat, planteja la necessitat que totes les universitats s'atinguin als mateixos criteris generals d'indexació i de presentació de la informació pública.
2. Elaboració de la informació continguda a UNEix. Tota la informació relativa al seguiment de les titulacions que estigui continguda a UNEix s'ha d'elaborar de manera

homogènia per a totes les universitats, tant si és informació pública com no pública, i, a més a més, s'ha d'elaborar usant com a font directa UNEix, sense demanar-la de nou a les universitats.

3. Elaboració de la informació no continguda a UNEix. El SGIQ de cada universitat o centre universitari ha de garantir que aquesta informació es recull i s'analitza com a part del seguiment de la titulació i, si és informació pública, es publica de manera adequada.
4. Seguiment de la informació no pública. El SGIQ de cada universitat o centre universitari ha de garantir que aquesta informació s'analitza com a part del seguiment de la titulació, tant si és informació que prové d'UNEix com si és informació que té com a font la mateixa universitat.

L'agent que pot assumir les respostes que es plantegen a les qüestions 1 i 2 de garantia de la informació pública i d'elaboració de la informació d'UNEix és AQU Catalunya.

En canvi, les qüestions 3 i 4, relatives a l'elaboració de la informació no continguda a UNEix i al seguiment de la informació no pública, només poden ser assumides des del SGIQ de cada universitat o centre.

6. ELS INFORMES D'AVALUACIÓ

En els informes d'avaluació podrem trobar, bàsicament, tres nivells d'avaluació:

1. El primer nivell d'avaluació és aquell en què l'anàlisi se centra a **avaluar com està funcionant el SGIQ** que ha d'assegurar el desenvolupament correcte d'una titulació. La pregunta clau que identifica aquest nivell és: *els agents responsables de la titulació estan fent tot el que cal per tal que aquesta titulació es desenvolupi d'acord amb la seva planificació?* I també: *el SGIQ subministra la informació perquè els responsables prenguin les decisions pertinents?* En aquest nivell no es pretén, doncs, valorar encara ni els resultats de la titulació, que apareixeran en el segon nivell, ni la seva oportunitat o utilitat, sinó la capacitat de la institució per organitzar un equip humà (PDI i PAS) que desenvolupi un projecte d'acord amb una planificació docent.

2. El segon nivell d'avaluació complementa el primer nivell, **focalitzant l'anàlisi en l'assoliment de les fites marcades** en la programació de la titulació. La pregunta clau aquí és: *es desenvolupa la titulació d'acord amb la seva planificació?* La raó de separar aquests dos nivells és clara: hi ha titulacions que, malgrat tenir darrere un bon equip docent, no funcionen tan bé com d'altres, per circumstàncies alienes o incontrolables (per exemple, notes d'accés, dedicació dels alumnes a temps total/parcial, instal·lacions deficientes, etc.). També es pot donar el cas invers: titulacions que presenten uns indicadors força positius però que no tenen una estructura capaç de fer propostes de millora o d'introduir pràctiques innovadores.

3. El tercer nivell d'avaluació incideix no tant en el procés de desenvolupament de la titulació amb relació a la seva planificació i als valors de referència que s'ha marcat com a fites, com en la **rellevància o utilitat de la titulació en si mateixa**. Més enllà que hi hagi un equip docent competent i compromès i que s'assoleixin totes les fites marcades, la pregunta que encara roman és: *és útil la titulació per a les persones que l'han cursada?, els permet integrar-se laboralment i socialment?* En aquest nivell, els elements a avaluar són, de manera simplificada, el grau de satisfacció dels graduats i el grau d'acceptació social de la titulació.

Durant el procés de verificació es demana una justificació avançada en el temps d'allò que després pot ser realment una valoració de tercer nivell en el procés d'acreditació —de fet, la verificació és un procés d'acreditació inicial. Aquest nivell d'avaluació, a més a més de ser clau en el procés d'acreditació, també hauria de ser present en les avaluacions externes que es proposen en el període de seguiment i que després seran utilitzades com a part del procés d'acreditació.

Les valoracions de primer i segon nivell apareixen durant el procés de seguiment. La primera posa de manifest la qualitat del SGIQ dissenyat, i la informació generada des d'aquesta perspectiva és essencial per al procés de certificació del SGIQ. El segon tipus de valoració, amb els matisos introduïts, és el nucli central del procés de seguiment.

7. TEMPORALITZACIÓ I DESENVOLUPAMENT DEL MARC

A la taula que s'inclou a la pàgina següent es presenta una aproximació visual al calendari pluriennal de les activitats de verificació (amb una retrospectiva des del curs 2006-2007), de seguiment i dels indicadors de seguiment, de les avaluacions externes i de les acreditacions fins al curs 2016-2017, quan s'haurien d'acreditar els graus i màsters que es posaran en marxa el proper curs 2010-2011. S'ha marcat amb color vermell degradat a blanc l'any de posada en marxa i els anys posteriors d'utilització en els informes de seguiment de cadascun dels tretze paquets d'indicadors especificats.

La taula proporciona una visualització ràpida de les activitats que han desenvolupat les universitats i l'Agència des del curs 2006-2007, en què es van iniciar els primers màsters verificats per AQU Catalunya, activitat que es va mantenir per als màsters dels cursos 2007-2008 i 2008-2009. Aplicant el nou Reial decret 1393/2007, ANECA va verificar els graus adaptats a l'EEES que es van posar en marxa el curs 2008-2009, i l'any 2009 ANECA va reверить tots els màsters avaluats per AQU Catalunya amb anterioritat. Per aquest motiu a la taula s'han assenyalat amb color i tipus de lletra diferents els anys dels màsters reverified. La taula s'allarga fins al curs 2016-2017, quan s'haurien d'acreditar els graus i màsters que es posaran en marxa el proper curs 2010-2011. La visió de conjunt fonamenta la proposta que es fa en aquest document d'espaiar les avaluacions externes durant un període de sis anys, i alhora dóna coherència als processos de **seguiment, modificació i acreditació** dels títols de grau.

No s'han inclòs a la taula les activitats de **verificació** de nous títols de grau, de màster i de doctorat dels cursos 2011-2012 i venidors, que, d'acord amb la modificació del Reial decret 1393/2007, podrà fer AQU Catalunya, ja que el gruix que poden representar aquestes activitats s'estima que serà més petit que el de les de seguiment i acreditació dels títols actuals.

Seguiment i acreditació de títols de GRAU i MÀSTER																									
Curs acadèmic	Màsters adaptats a l'EEES					Graus adaptats a l'EEES			Seguiment	Indicadors												Avaluacions externes	Acreditació		
	màsters-06	màsters-07	màsters-08	màsters-09	màsters-10	graus-08	graus-09	graus-10		1	2	3	4	5	6	7	8	9	#	#	#			#	
Agència	AQU	AQU	AQU	ANECA	ANECA	ANECA	ANECA	ANECA	AQU	AQU												AQU	AQU		
2006-07	any 1																								
2007-08	any 2	any 1																							
2008-09	any 3	any 2	any 1			any 1																			
2009-10	any 1	any 1	any 1	any 1		any 2	any 1		Pla pilot																
2010-11	any 2	any 2	any 2	any 2	any 1	any 3	any 2	any 1	Seguiment (50%)															Pla Pilot	
2011-12	any 3	any 3	any 3	any 3	any 2	any 4	any 3	any 2	Seguiment (100%)															25 centres	
2012-13	any 4	any 4	any 4	any 4	any 3	any 5	any 4	any 3	Seguiment															25 centres	
2013-14	any 5	any 5	any 5	any 5	any 4	any 6	any 5	any 4	Seguiment															25 centres	
2014-15	any 6	any 6	any 6	any 6	any 5		any 6	any 5	Seguiment															25 centres	31
2015-16					any 6			any 6	Seguiment															25 centres	701
2016-17									Seguiment															25 centres	219
TOTALS	132	138	73	60	92	31	298	127																150 centres	951
	495					456																			

Finalment, cal esmentar que, per esdevenir totalment operatives i paral·lelament a la seva planificació temporal, les línies mestres d'actuació que s'han presentat en aquest document necessiten un desenvolupament detallat en els seus aspectes procedimentals i metodològics, que s'hauran de concretar, almenys, en els àmbits següents:

1. Establir el catàleg dels indicadors, de l'altra informació i dels informes d'AQU Catalunya, tot especificant-ne el nivell de visibilitat.
2. Determinar els procediments formals de publicitat de la informació i dels informes, i d'intercanvi d'informació entre les universitats i l'Agència, i també els mitjans materials (plataforma informàtica) que s'utilitzaran per fer-ho.
3. Determinar els procediments d'avaluació, tot explicitant la metodologia de treball, els referents i els criteris que han d'emprar els experts de les comissions per als processos de verificació, seguiment i acreditació.
4. Desenvolupar el procés de selecció dels experts i el seu procés de formació per a l'avaluació.
5. Concretar el procés d'inclusió d'experts internacionals als comitès d'avaluació externs.